полагаемата площ $\left(\frac{\text{площ}}{\text{население}}\right)$, за цените на стоките, за покупателната способност на парите, за скоростта на движението, за времеемкостта на придвижването и др. Характерното за тези показатели е, че те съществуват на двойки, при което числените значения на показателите от всяка двойка са реципрочни едно на друго. Това се дължи на обстоятелството, че и двата показателя от двойката са получени от едни и същи изходни величини, като тези величини са съчетани в обратни отношения. Получаването на показатели от този вид можем да илюстрираме със следния пример. Да приемем, че един работник е работил 4 дена и през първия ден за 8 часа е произвел 4 изделия, през втория ден за 8 часа — 2 изделия, през третия ден за 10 часа — 2 изделия и през четвъртия ден за 8 часа — 1 изделие. От тези изходни данни можем за всеки ден да изчислим по една двойка показатели, имащи формата на координационни величини. Получаваме:

I ден — $\frac{4}{8} = 0{\cdot}5$ изделия на час; $\frac{8}{4} = 2$ часа на изделие

II ден — $\frac{2}{8} = 0{\cdot}25$ изделия на час; $\frac{8}{2} = 4$ часа на изделие

III ден — $\frac{2}{10} = 0{\cdot}2$ изделия на час; $\frac{10}{2} = 5$ часа на изделие

IV ден — $\frac{1}{8} = 0{\cdot}125$ изделия на час; $\frac{8}{1} = 8$ часа на изделие

Според горната класификация всичките тези показатели са за производителността на труда, само че първите — бройки изделия за единица време, са „преки“ показатели за производителността на труда, а вторите — време за единица изделие, са „обратни“ показатели за производителността на труда. Тази трактовка обаче поражда следните два въпроса: 1) Какви особени практически нужди налагат изчисляването на „обратните“ показатели, щом като изходните данни позволяват получаването на „преките“ показатели и 2) даже и при положение, че не разполагаме с изходните данни, не можем ли, на основание съществуващата реципрочност между числените значения на всяка двойка индивидуални показатели, да намерим веднага „преките“ показатели и по този начин да се освободим от тези „обратни“ показатели, които в крайна сметка ни принуждават да търсим специална форма за тяхното осредняване, а именно хармоничната форма? Отговорът на втория от тези въпроси, според нас, можем да получим от самите формули за средна хармонична, които приведохме по-горе. Да вземем формулата за простата средна хармонична и да я представим по следния начин

$$\frac{1}{X_h} = \frac{\Sigma \frac{1}{x}}{n}$$

Какво представляват логически действията, които извършваме при използването на тази формула? Чрез изчисляването на $\frac{1}{x}$ ние фактически, като използваме съществуващата реципрочност между числените значения на показателите от всяка двойка, преминаваме от „обратните“ към „преките“ показатели. След това получените по такъв начин „преки“ показатели осредняваме аритметично. Накрая, за да имаме сводния по-